וְהָא אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם - ולעשות את הרווח ביניהם שווה לרוחב השיפודים, ומניין לתרצן לפרש שלא כפשוטו שהכוונה ב'כמותן' לנכנס ויוצא, אלא כיון שאין דרך בני אדם לעשות הרווח שווה ממש לרוחב השיפודים, היה נראה לבאר שהכוונה כמנהג בני אדם והיינו 'נכנס ויוצא', ומכל מקום כיון שאם ירצה אדם לדקדק ולעשות בשווה ממש, הוא יכול לעשות זאת, יש לפרש כפשוטו, שהכוונה לרווח ממש כרוחב השיפודים (רש"י כאן ובעירובין טו, ב, וריטב"א עירובין שם בדעתו).

אָמַר רַבִּי אַמֵּי בְּמַעֲדִיף - כוונתו שפירוש 'כמותן' הוא שיהיה אפשר להכניס בין השיפודים שיפוד כמותם, אלא שלשם כך צריך שיהיה בין שיפוד לשיפוד רווח גדול יותר מרוחב שיפוד (ע"פ רש"י עירובין טו, ב וריטב"א שם). ויש שפירש שאין הכוונה לרווח שבין השיפודים, אלא הכונה לסכך, שמעדיף ומרבה סכך כשר יותר מהסכך הפסול, ששם סכך כשר גם על חלק מהשיפודים, וכיון שהסכך הכשר מרובה הוא מבטל את הסכך הפסול, והרי זה נחשב שהסוכה מסוככת רק בסכך כשר, וכיון שהוא מסכך יותר ממחצית הסוכה, אין ראיה מהמשנה שפרוץ כעומד מותר (תוס' ד"ה והא), ואף אם אין רווח בין השיפודים כמותם, אם הסכך הכשר מרובה מהפסול, הסוכה כשרה (שפת אמת ע"פ תוס' שם, וראה ביאורינו לעיל ט, ב ד"ה אמר רב פפא, שנחלקו שם הראשונים אם מועיל ביטול באופן שאין בכשר צילתה מרובה).

רָבָא אָמַר אֲפִילּוּ תֵּימָא בְּשֶׁאֵין מַעֲדִיף אִם הָיוּ נְתוּנִים שְׁתֵּי נוֹתְנָן עֶרֶב עֵרֶב נוֹתְנָן שְׁתֵּי, ודוקא באופן זה מבטל הסכך הכשר את הסכך הפסול לדעת רבא, כי כשמניחים באופן זה סכך כשר בשיעור המספיק למלאות את כל האויר, בהכרח יש יותר סכך כשר מסכך פסול, אבל כשמניח את הסכך הכשר שתי על גבי שתי או ערב על גבי ערב, יש לחשוש שלא יהיה הסכך הכשר מרובה מהסכך הפסול, ולא יבטלו (תוס' ד"ה והא, בדעת רש"י).

ויש גורסים 'והא אי אפשר לצמצם' (רבנו חננאל; רבינו תם), ולדבריהם כוונת הגמ' להקשות, שאי אפשר למלאות בסכך את כל האויר שבין השיפודים, ואם כן לדברי רב פפא המפרש שהרווח שווה לרוחב השיפודים, יש לחשוש שמא יהיה הסכך הכשר מועט מהסכך הפסול, ולדברי רב הונא בריה דרב יהושע המפרש שהרווח רחב מהשיפודים, יש לחשוש שמא יהיה רוחב הסכך הכשר שווה לרוחב הסכך הפסול (ע"פ תוס' ורא"ש א, כט, ראה קרבן נתנאל), ותירץ רבי אמי, שמניח סכך כשר רחב יותר מהרווח, ודוחק אותו בתוך הרווח עד שהוא יוצא לצדדים על השיפודים, ובכך אין חשש שלא יתכסה כל האויר, ורבא תירץ, שדוחק כל חתיכת קנה לרוחבו בין שיפוד לשיפוד, וכיון שהסכך הכשר נסמך בצדדיו על הסכך הפסול, הוא ממלא בודאי את כל האויר, אף שאינו מרובה מהפסול (תוס' ד"ה פרוץ, ופמ"ג תרלא א"א ח, וביאה"ל שם, ח, בדעתו, וראה בתוס' ביאור נוסף בדברי רבא).

■ להלכה, אין לסכך בשיפודים של מתכת [כביאור הקרבן נתנאל בדברי רש"י], וכן אין לסכך בשיפודי עץ שיש בראשם מתכת [כדברי המאירי והרמב"ם], וכן בארוכות המיטה (שו"ע או"ח תרכט, ב, ומשנ"ב שם, ה). ואם סיכך בשיפודים שהם פסולים לסיכוך, והניח בין שיפוד לשיפוד רווח כמלא שיפוד, והניח סכך כשר ברווח, הסוכה פסולה, כי אי אפשר לצמצם באופן זה שיהיה כל האויר מלא בסכך הכשר, ונמצא שהסכך הפסול מרובה, אבל אם הניח סכך כשר שהוא רחב מהרווח, הוא ממלא את כל האויר, וכן אם דחק כל חתיכת קנה כשר לרוחבו בין שיפוד לשיפוד, הוא ממלא את כל האויר אף שאינו רחב מהרווח, וכיון שבאופנים אלו אפשר לצמצם שיהיה הסכך הכשר שווה לסכך הפסול, הסוכה כשרה [כדעת רב פפא לביאור התוס' בדברי רבי אמי ורבא], ובזמן הזה שאין נוהגים לסכך בנסרים, ראוי שלא להשתמש בהם על ידי פקפוק או נטילת אחת מבינתיים, אם לא בשעת הדחק (שו"ע שם תרלא, ח, ביאה"ל שם, ומשנ"ב שם, יט-כ, וראה מהדו' דרשו שם הע' 12, לענין סכך שיש בו נקבים).

סְכָכָהּ בִּבְלָאֵי כֵּלִים פְּסוּלָה, משום שאותם בלאים היו קודם לכן חלק מכלי המקבל טומאה שהוא פסול לסיכוך (רש"י), ואף שעכשיו בטלה מהם תורת כלי, יש לחשוש שמא יבואו לסכך גם בבלאים שעדיין מקבלים טומאה (רמב"ם סוכה ה, ב).

כְּדְאָמַר רַבִּי חָנָן וְכוּ', ואם כן אין ראיה מהמשנה לרבי אמי, אולם כיון שנפסק להלכה כמותו, שאין לסכך בשברי כלים שאינם מטמאים [ראה להלן (טז, א)], אפשר להעמיד את המשנה אפילו בארוכות המיטה שאינם מקבלים טומאה (ריטב"א, וראה ערוך לנר לעיל ע"א).